

KRAJSKÁ
HYGIENICKÁ STANICE
MORAVSKOSLEZSKÉHO
KRAJE SE SÍDLEM
V OSTRAVĚ

Vybrané zdravotní ukazatele ve vztahu ke znečištěnému ovzduší v MSK

Ostrava, 5.2.2014

MUDr. Helena Šebáková a kol.

helena.sebakova@khsova.cz

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava tel: 595 138 111, fax: 595 138 109 www.khsova.cz, podatelna@khsova.cz

Obsah

- Ovězení
- Základní zdravotní ukazatele
- Alergie, akutní respirační onemocnění
- Srovnání uvedených ukazatelů za ČR a MS kraj
- Závěr

Zdroje znečištění ovzduší

Stacionární/mobilní

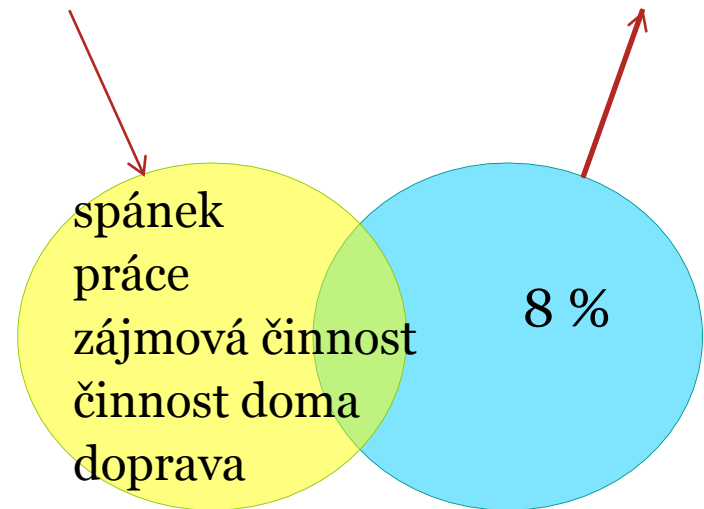
indoor

outdoor

Průmysl/energetika

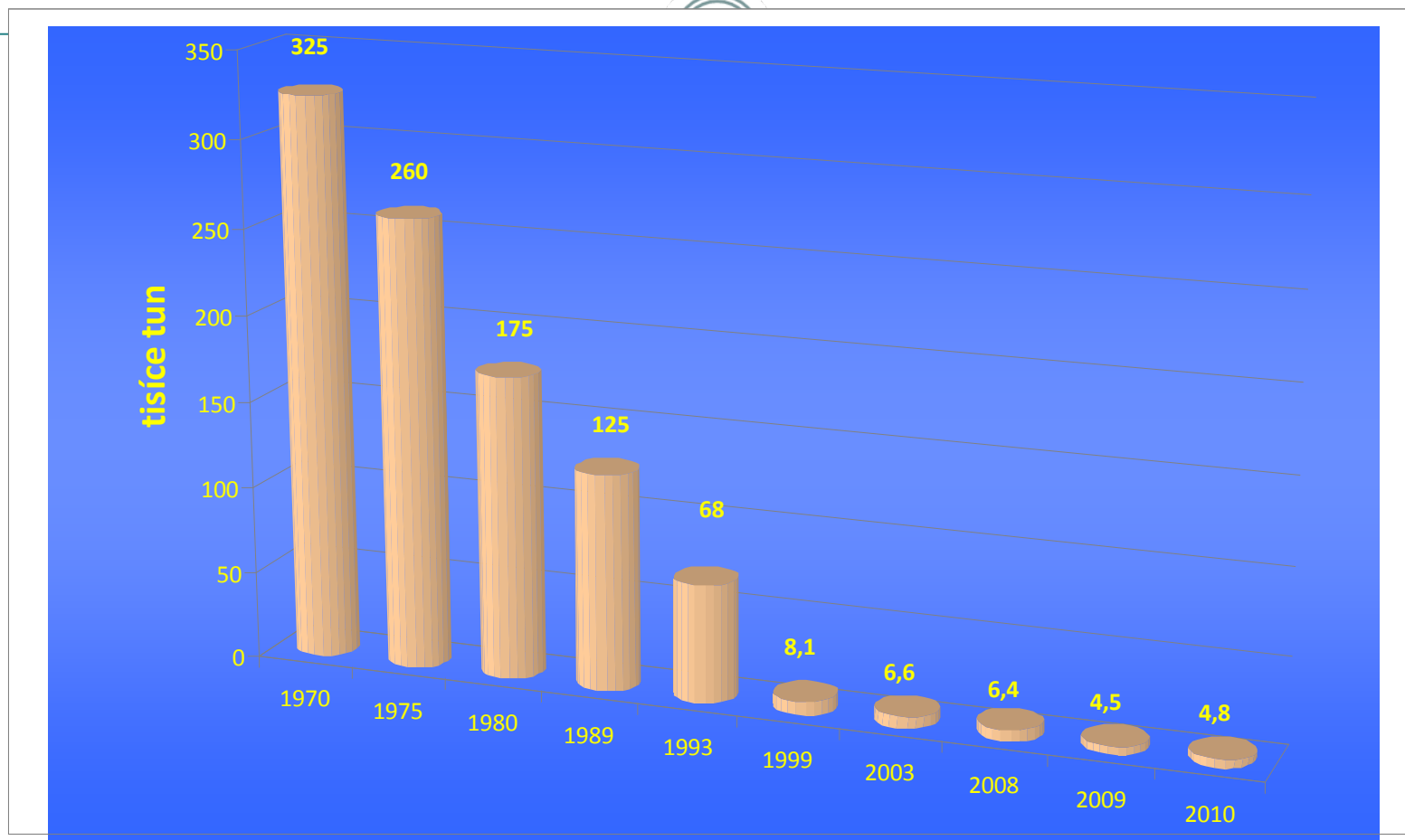
Veřejná i individuální doprava

Vytápění domácností

V MSK i přeshraniční vlivy

Emise TZL ze stacionárních zdrojů v MSK

Zdroj: ČIŽP (Ing. Štěrba), ČHMÚ

Monitoring ovzduší

- Sledované škodliviny základní:
  - prachové částice (PM₁₀, PM_{2,5}, PM₁), SO₂, NO₂, CO, O₃
  - zdravotně významné - kovy (As, Pb, Cd, Ni), organické látky (benzen, PAU/BaP)
- Monitorovací sítě - ČHMÚ, ZÚ, SZÚ
- denní limit PM₁₀ 50 µg/m³
- roční limit PM₁₀ 40 µg/m³
- ***Doporučená koncentrace WHO 20 µg/m³***
- roční limit BaP 1 ng/m³

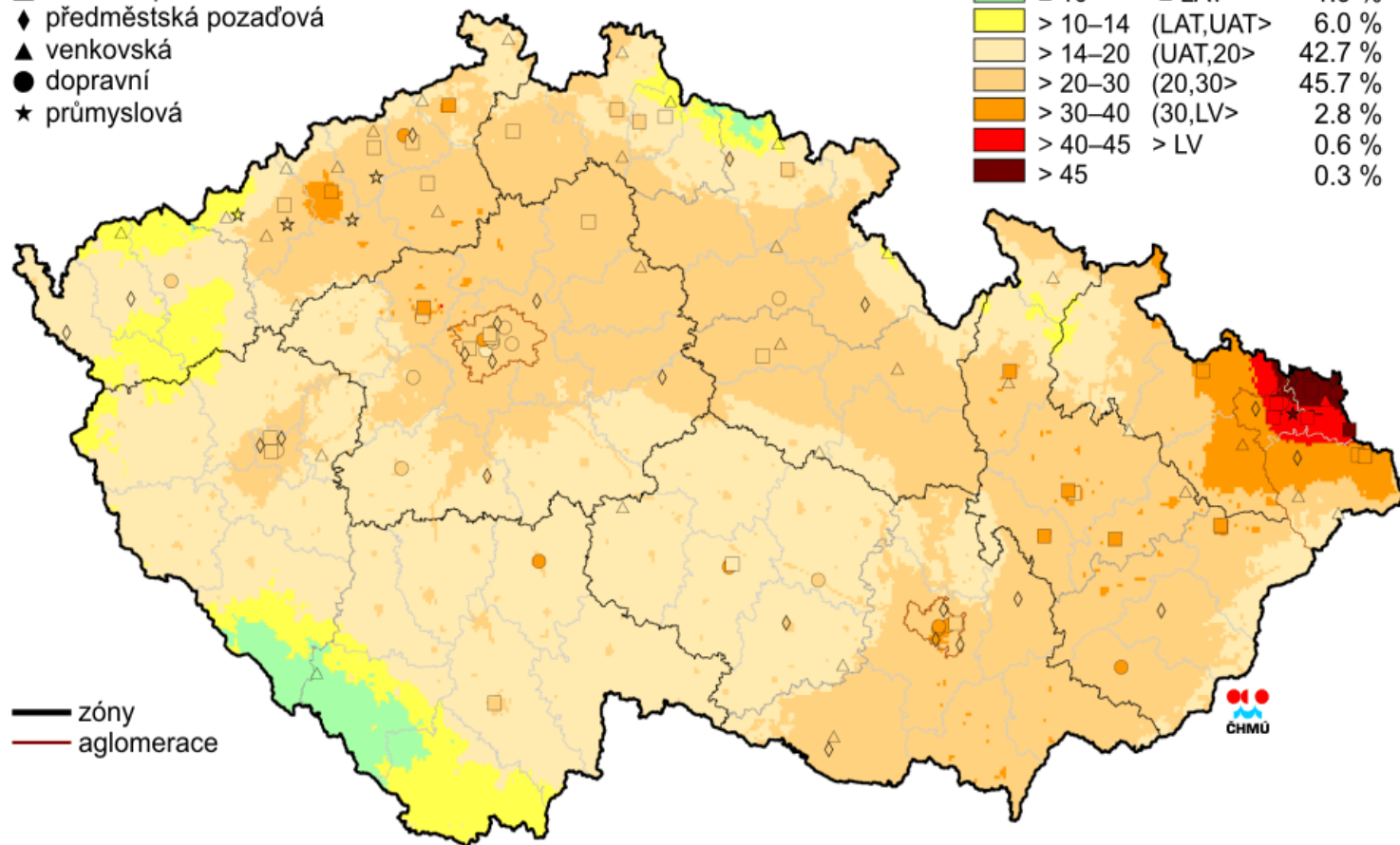
Imisní situace

klasifikace stanic

- městská pozadová
- ◆ předměstská pozadová
- ▲ venkovská
- dopravní
- ★ průmyslová

koncentrace [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$]

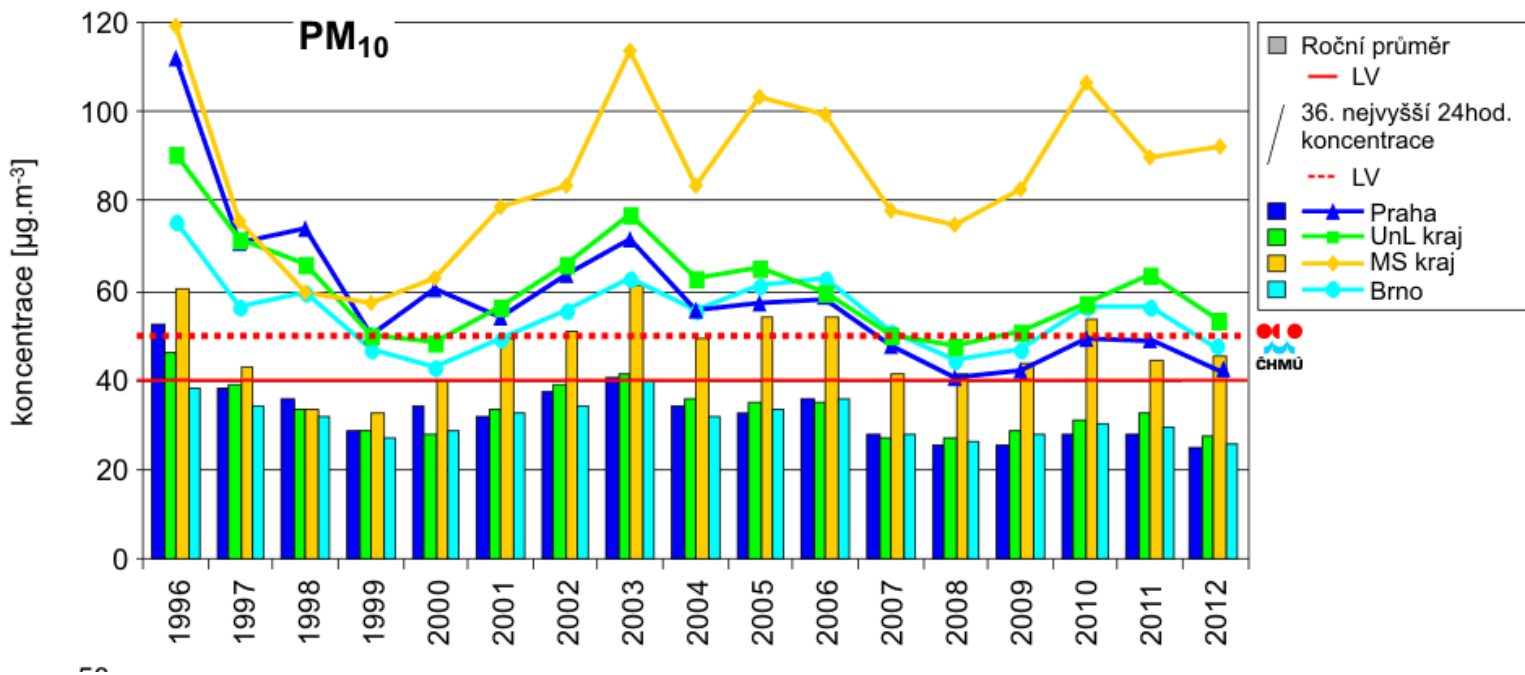
■	≤ 10	$\leq \text{LAT}$	1.9 %
■	$> 10-14$	$(\text{LAT}, \text{UAT}) >$	6.0 %
■	$> 14-20$	$(\text{UAT}, 20) >$	42.7 %
■	$> 20-30$	$(20, 30) >$	45.7 %
■	$> 30-40$	$(30, \text{LV}) >$	2.8 %
■	$> 40-45$	$> \text{LV}$	0.6 %
■	> 45		0.3 %

Obr. II.4.2.8 Pole roční průměrné koncentrace PM_{10} v roce 2012

Zdroj: ČHMÚ

Vývoj imisí PM₁₀ dle vybraných krajů

Zdroj: ČHMÚ

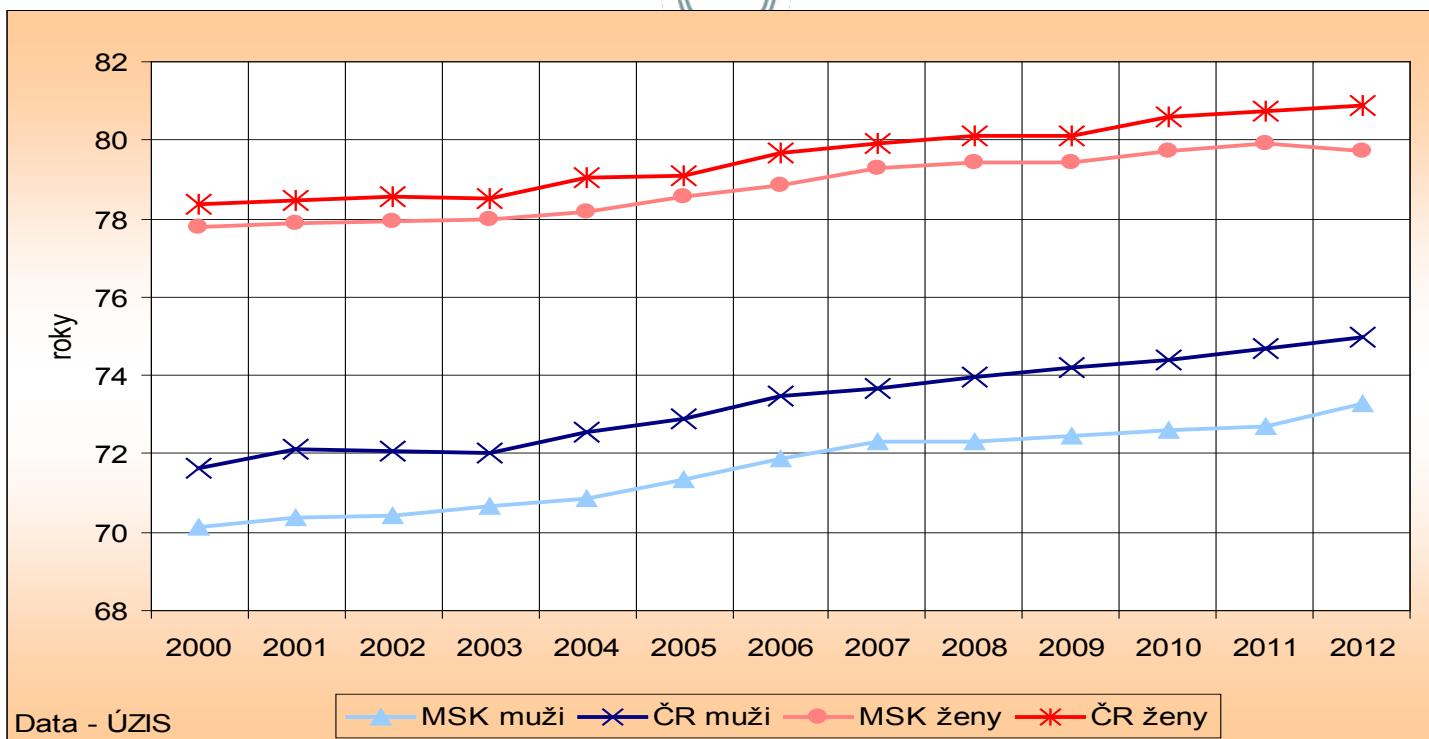
Zdravotní projevy

- **Akutní projevy** – kašel, ARO, dráždění sliznic (velké částice), zhoršení stávajících onemocnění dýchacích cest a kardiovaskulárních onemocnění, ztížené dýchání, zejména u astmatiků, nárůst hospitalizace a úmrtnosti
- **Chronické projevy** – nemoci dýchacího (chronický zánět průdušek) a oběhového systému, předčasná úmrtí a zkrácení délky života, snížení plicních funkcí, alergie
- Možné **karcinogenní a mutagenní účinky** – nádorová onemocnění, vývojové vady

Střední délka života při narození

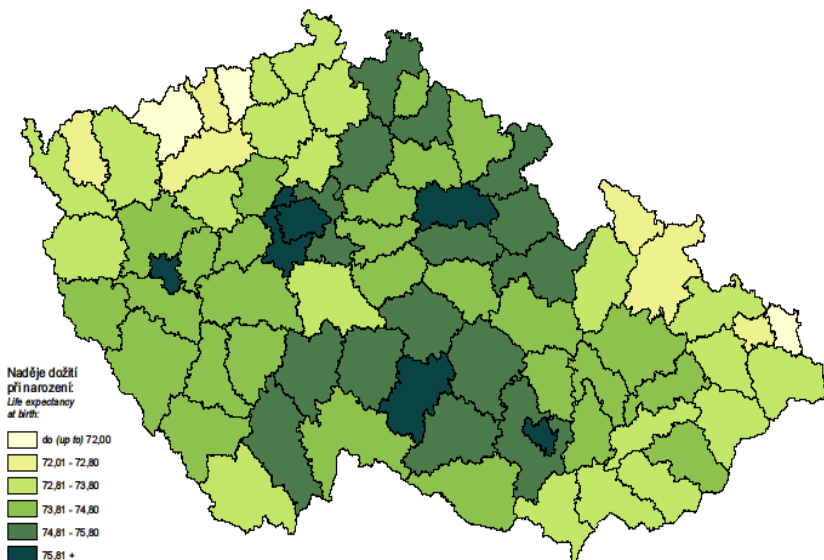

2012	
MSK muži	73,3
ČR muži	75,0
MSK ženy	79,7
ČR ženy	80,9

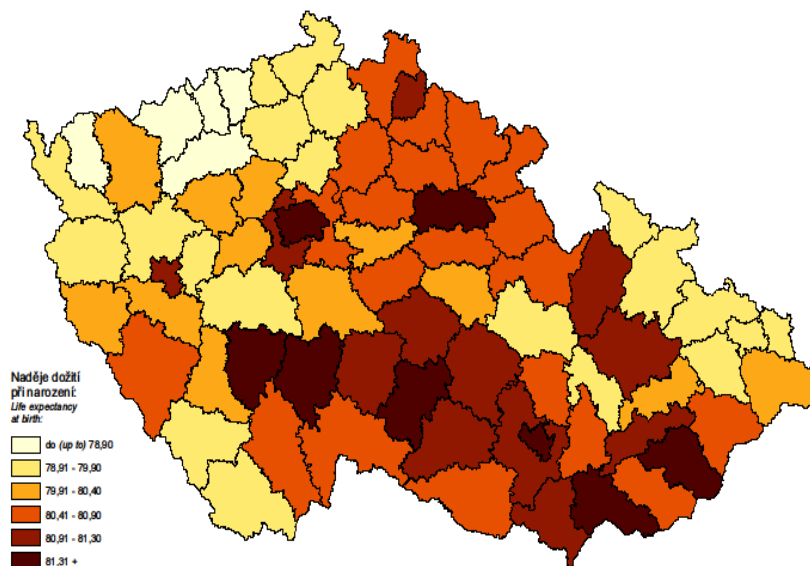
Zdroj: ÚZIS

Naděje dožití při narození v okresech ČR v období 2008 - 2012 – muži, ženy

Naděje dožití mužů při narození v okresech v období 2008-2012
Male life expectancy at birth in districts in 2008-2012

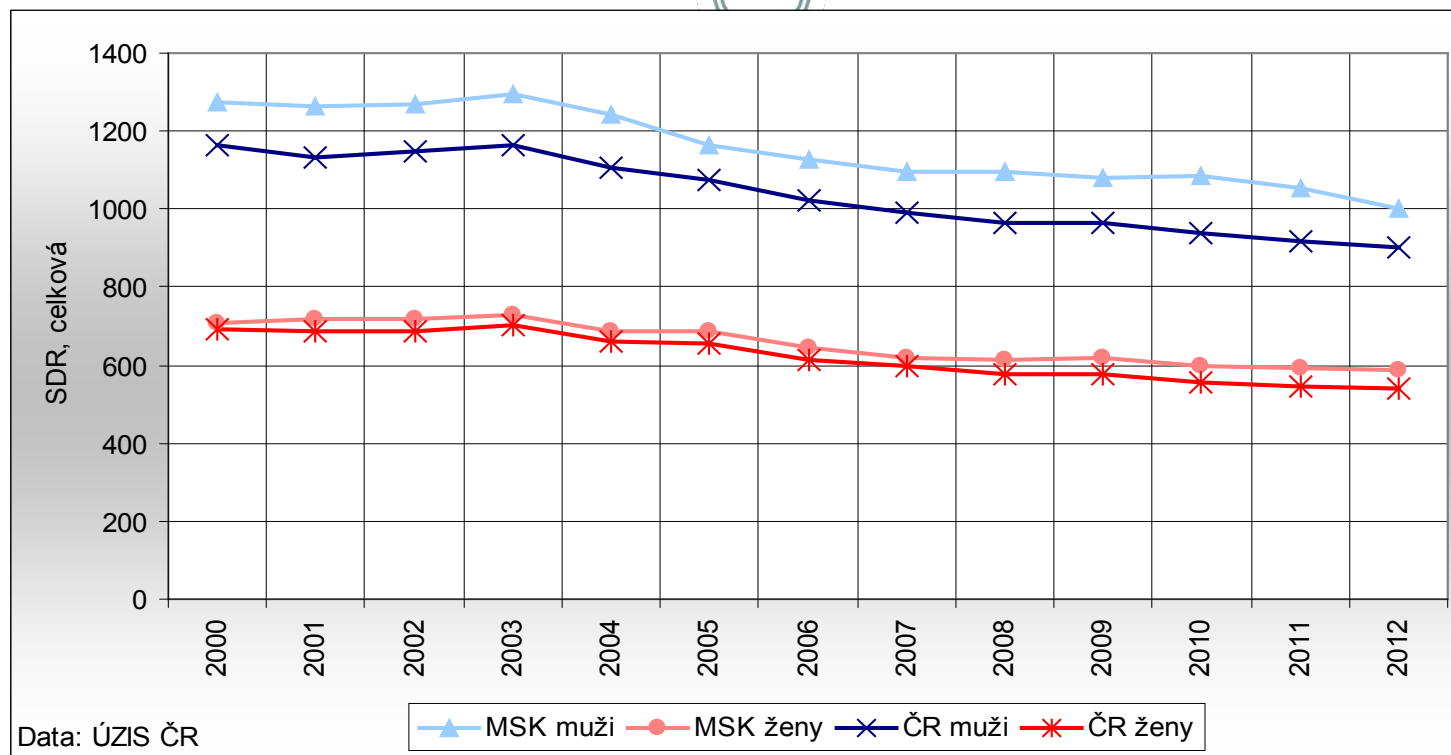
Naděje dožití žen při narození v okresech v období 2008-2012
Female life expectancy at birth in districts in 2008-2012

okres	muži	ženy
Bruntál	72,6	79,4
Frýdek-Místek	73,4	80,4
Karviná	71,9	79,0
Nový Jičín	73,3	79,9
Opava	73,6	79,9
Ostrava-město	72,6	79,6

Zdroj: ČSÚ

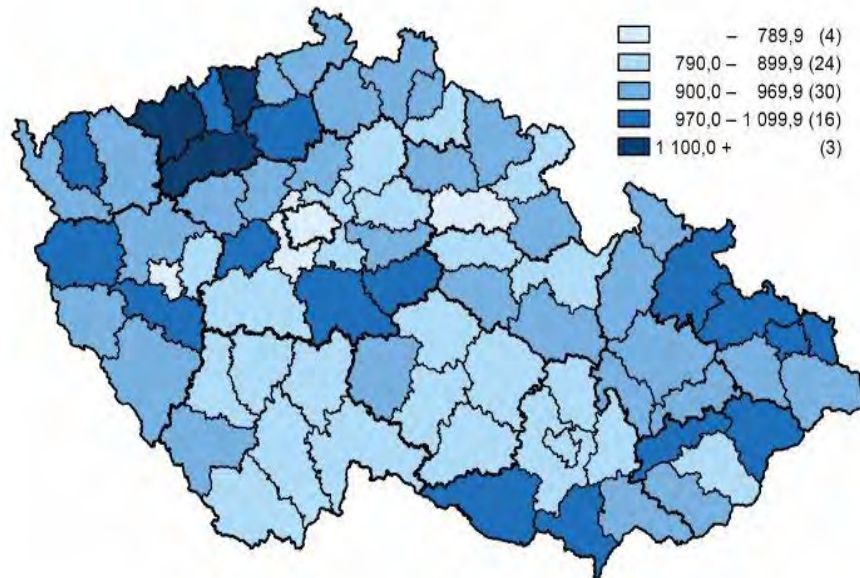
Standardizovaná úmrtnost na 100 tis. obyvatel - celkem

2012	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
	1000,1	586,8	903,1	542,6

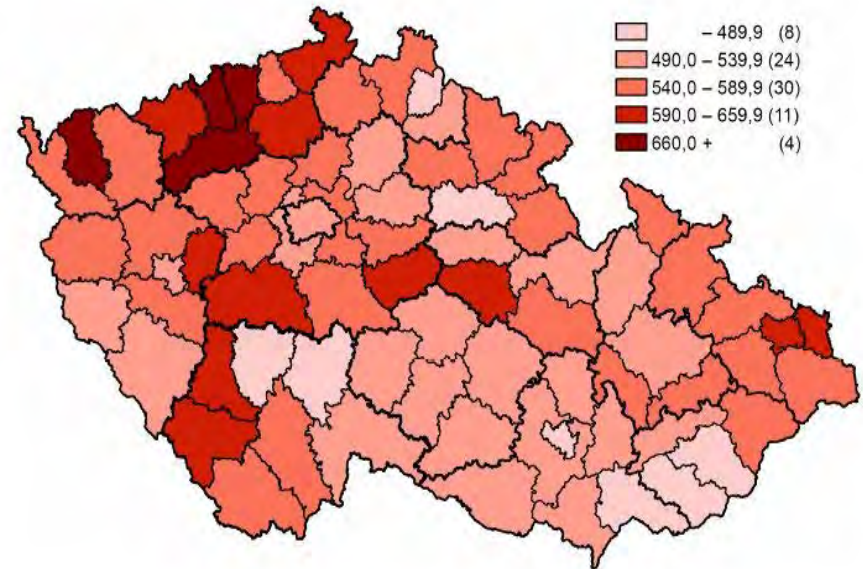
Zdroj: ÚZIS

Standardizovaná úmrtnost 2012 v ČR dle okresů

muži

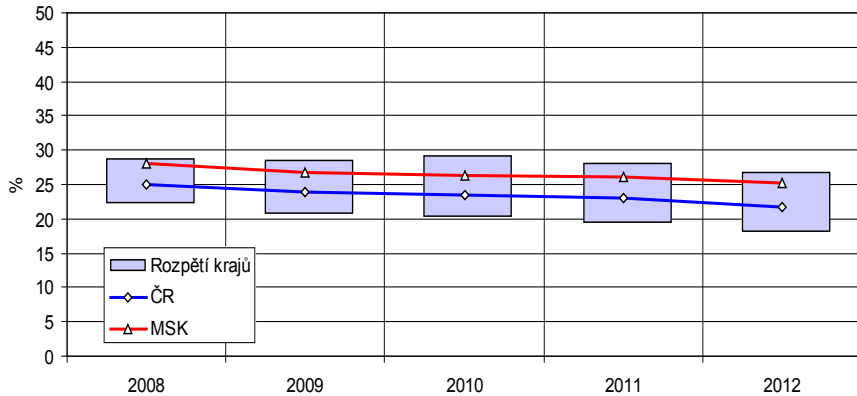
ženy

Zdroj: ČSÚ

Předčasná úmrtnost

% zemřelých do 65 let z celkového počtu zemřelých

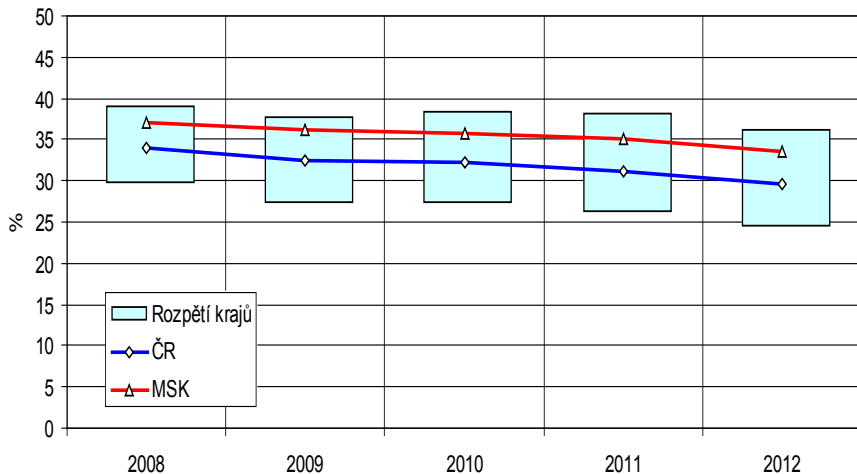
2012

Praha 18 %

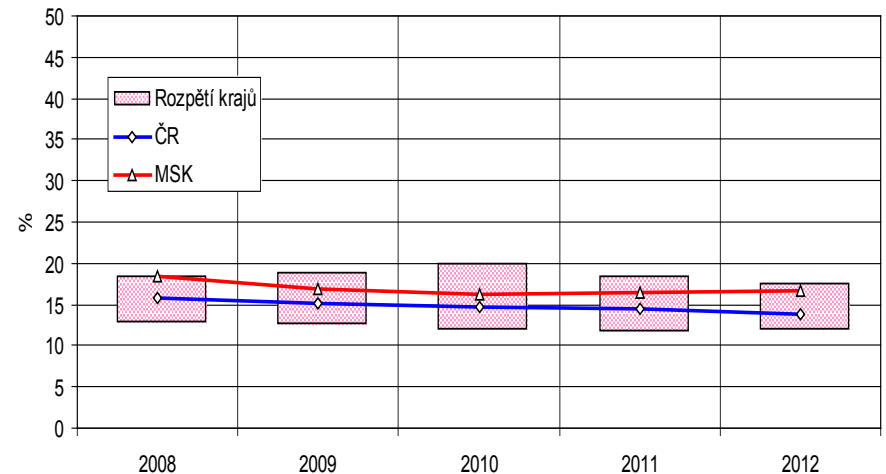
Ústí 27 %

MSK 25 %

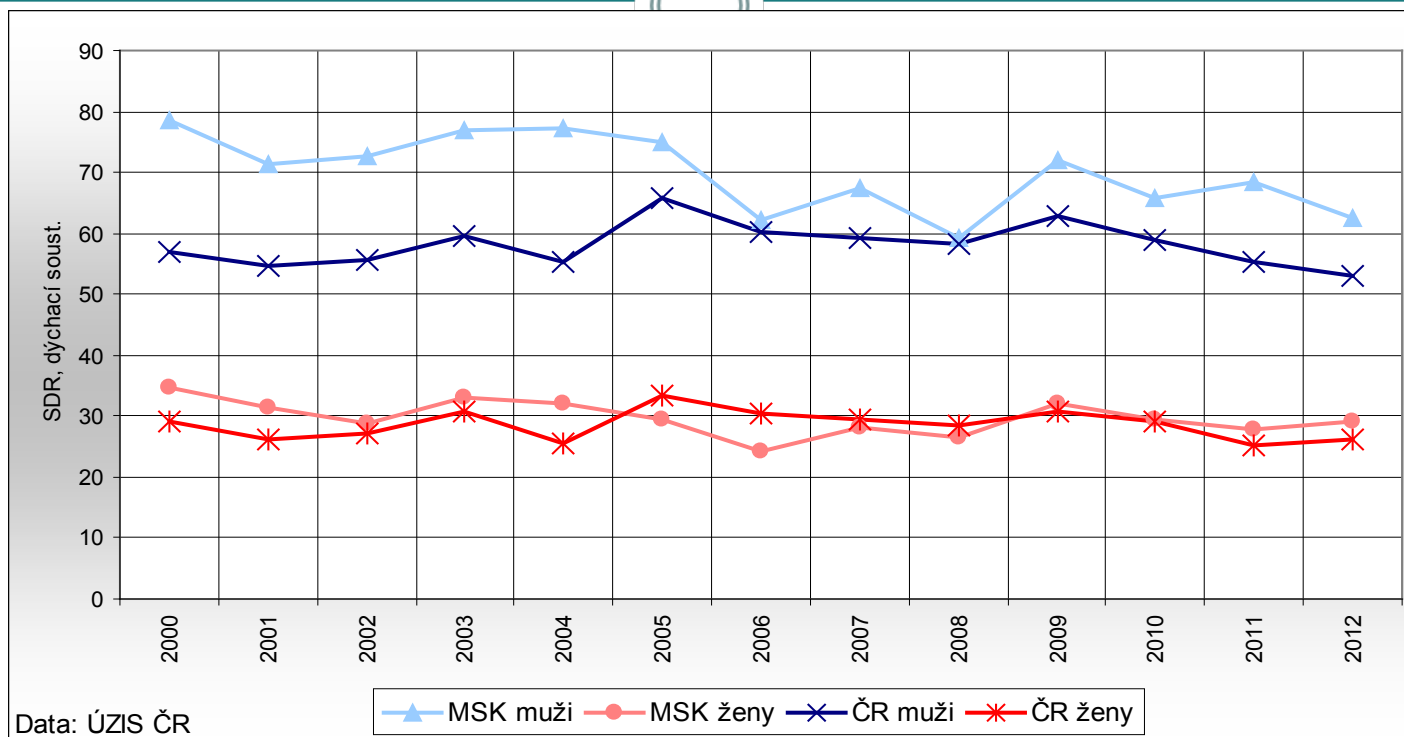
% zemřelých do 65 let z celkového počtu zemřelých, muži

% zemřelých do 65 let z celkového počtu zemřelých, ženy

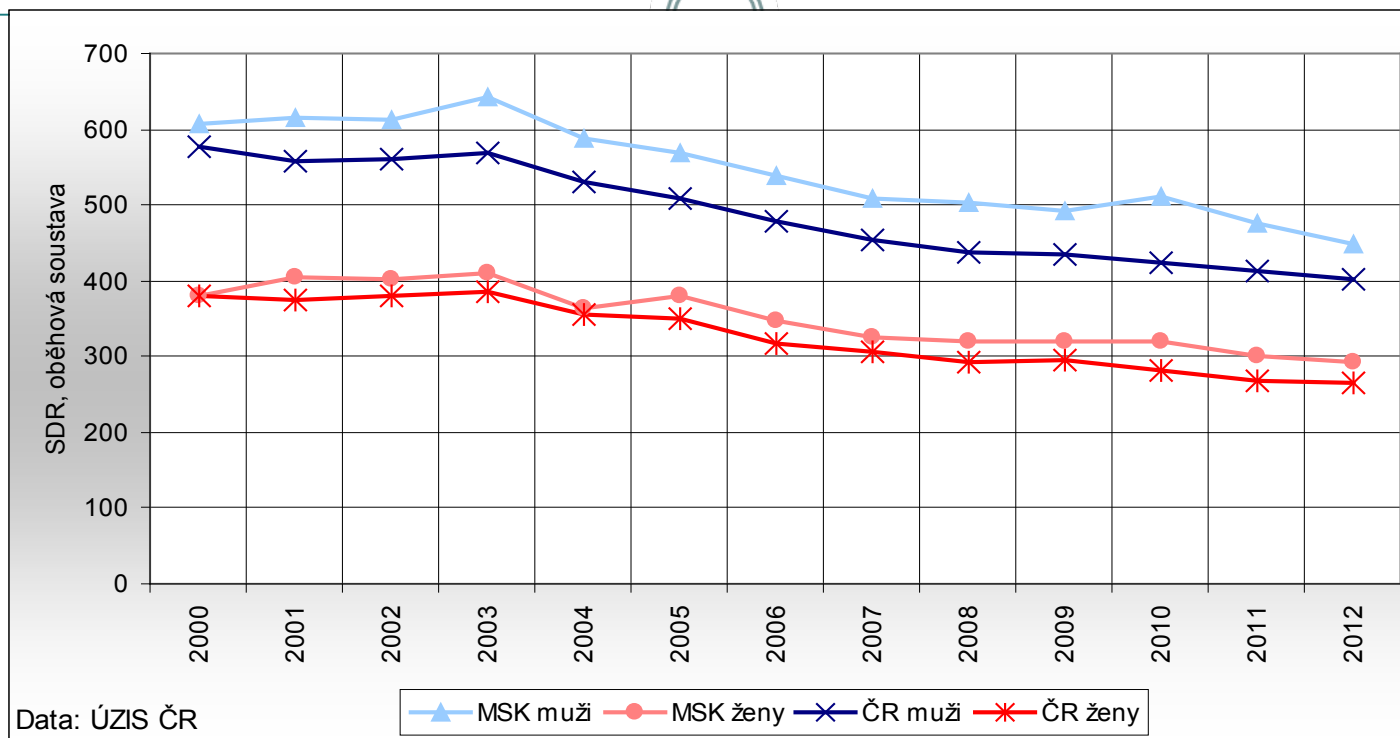
Standardizovaná úmrtnost – nemoci dýchací soustavy

2012	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
	62,6	29	53,1	26,3

Zdroj: ÚZIS

Standardizovaná úmrtnost - nemoci oběhové soustavy

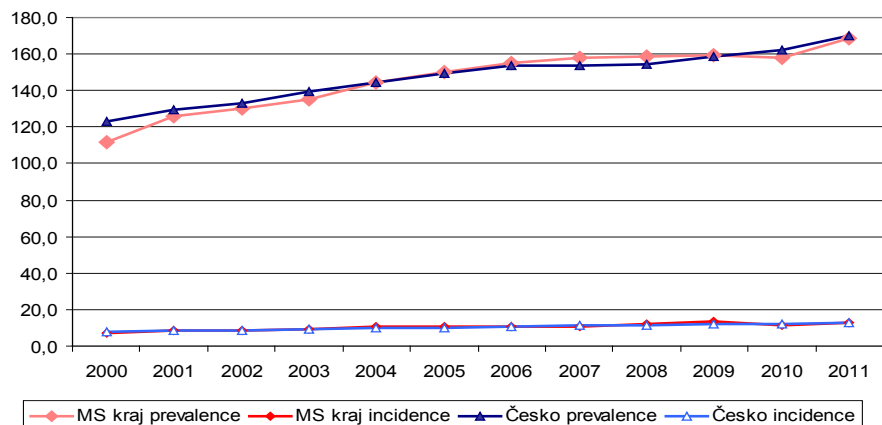

2012	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
	447,4	291,6	403,1	264,0

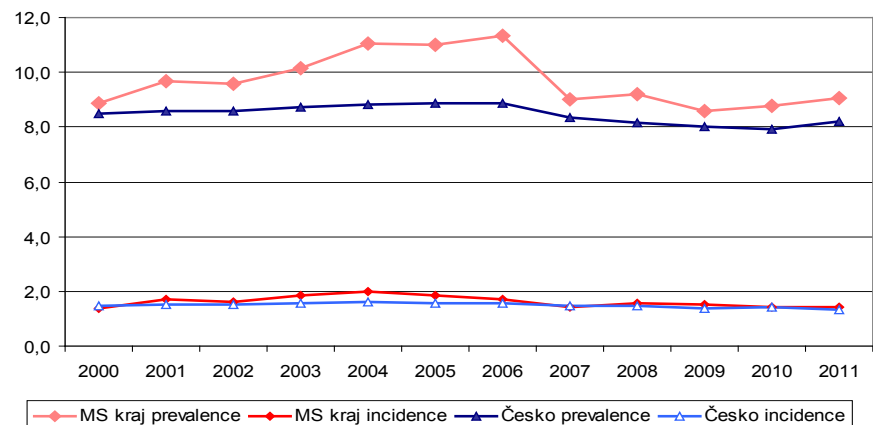
Zdroj: ÚZIS

Nemoci oběhové soustavy - dispenzarizovaní pacienti na 1000 obyvatel

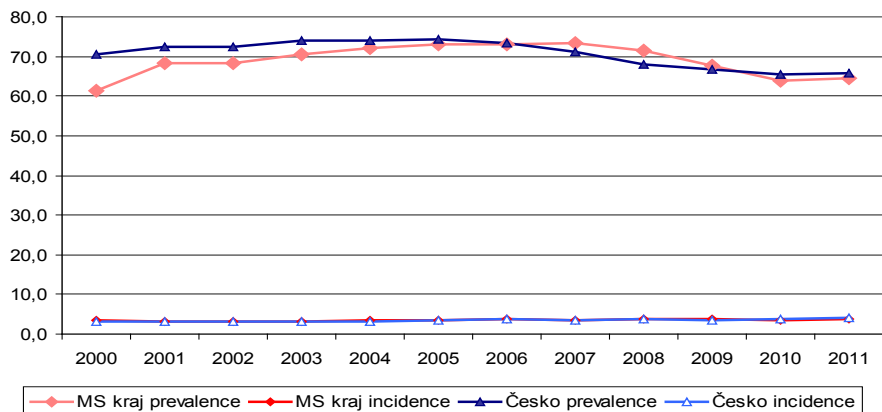
Hypertenze

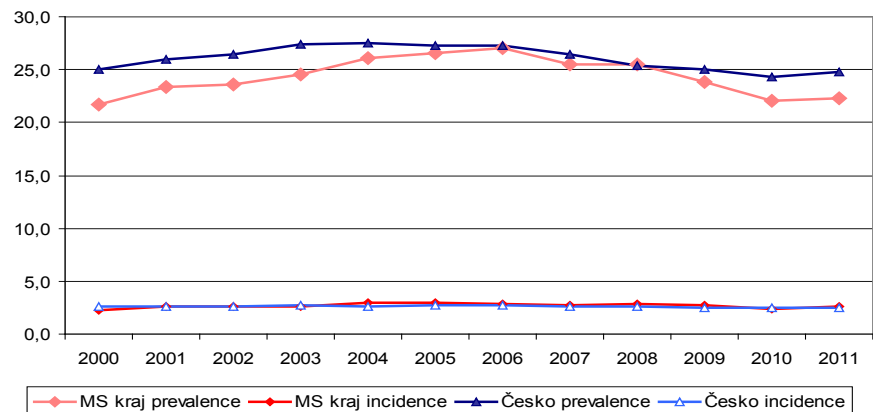
AIM

Ostatní ICHS

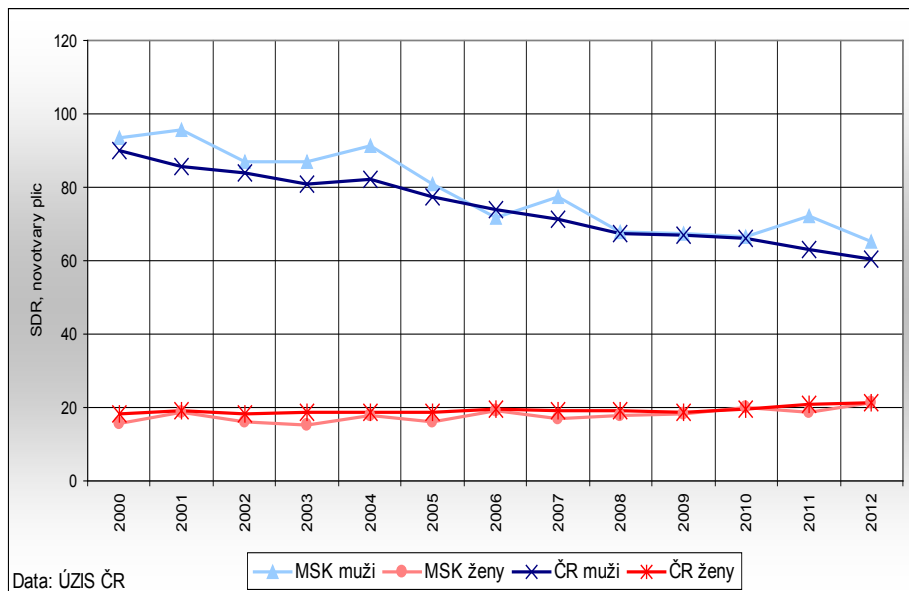
Cévní mozkové příhody

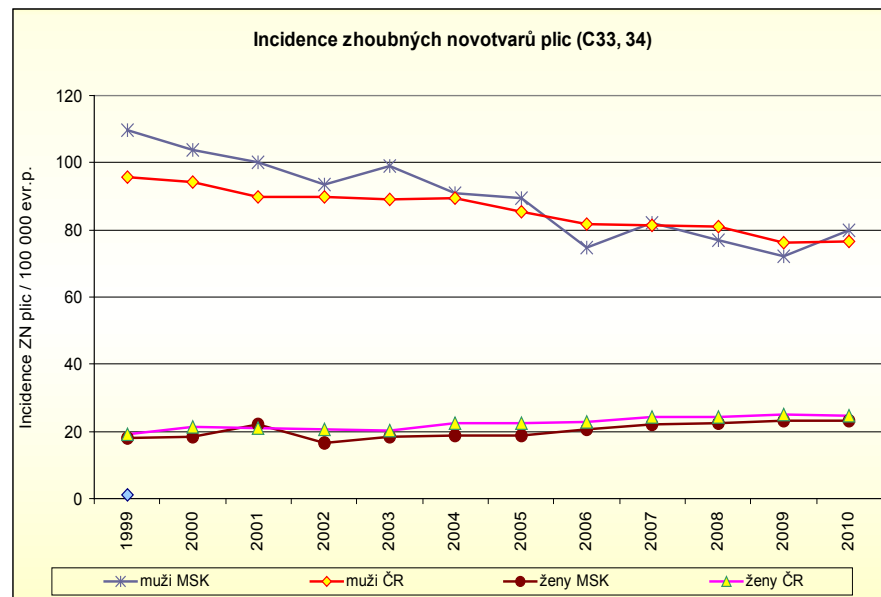

Zhoubné novotvary dýchacího ústrojí (C33, 34)

Standardizovaná úmrtnost

Incidence

2012	MSK		ČR	
	muži	ženy	muži	ženy
	65,3	21,2	60,3	21,2

Rok	muži		ženy	
	MSK	ČR	MSK	ČR
2010	80	76,7	23,2	24,6

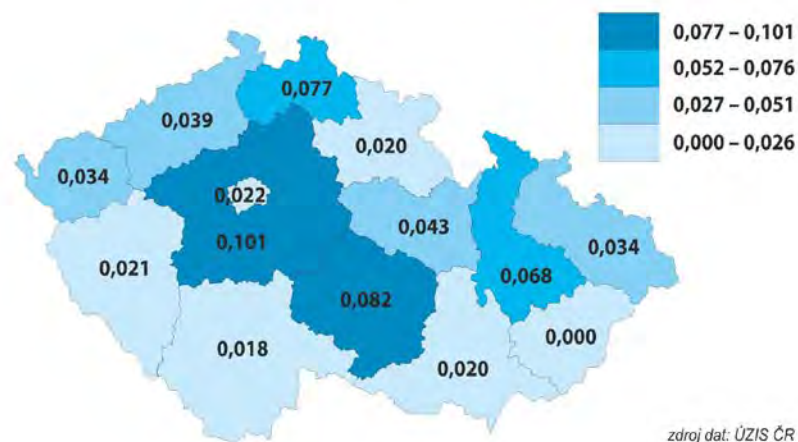
Podíl kuřáků cca 30 %

Zdroj: ÚZIS

Zhoubné novotvary dýchacího ústrojí (C33, 34) - incidence

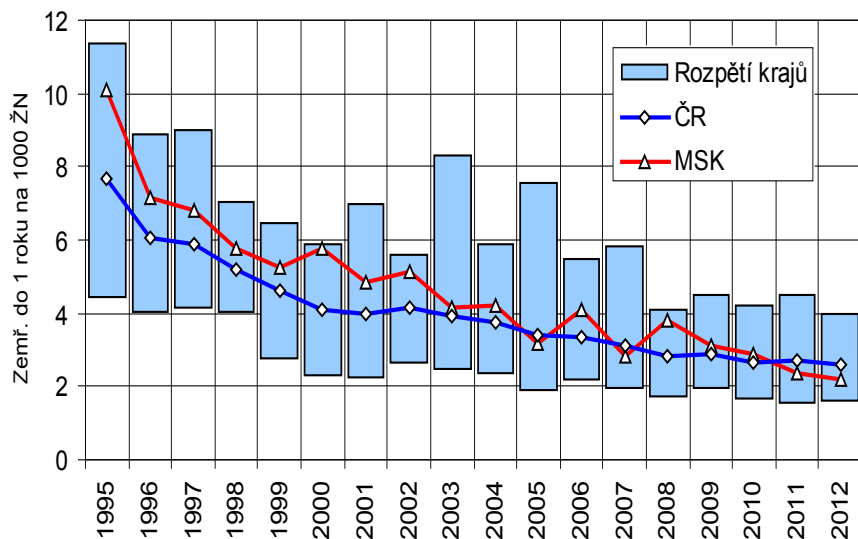
C34 - ZN průdušky - bronchu a plic - Incidence, 0-19 let
počet případů na 100 000 osob v krajích za období 1977-2010

Zdroj: SVOD

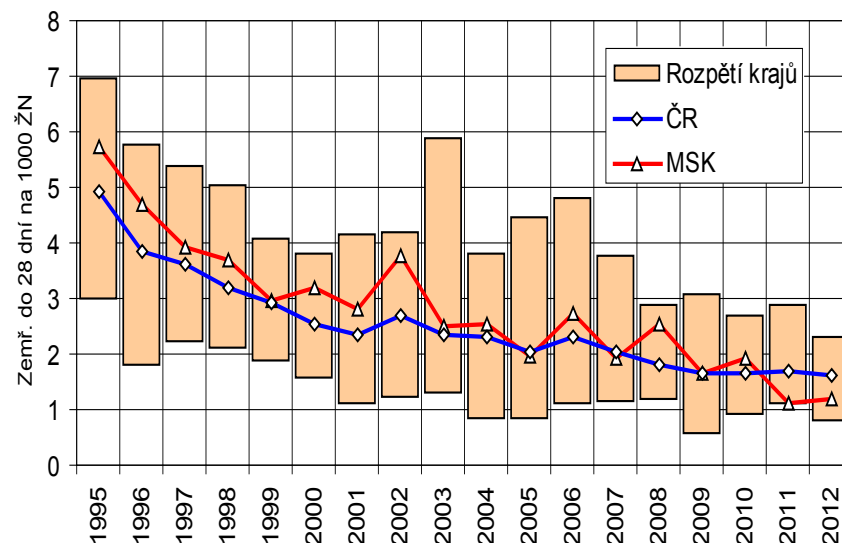
Kojenecká a novorozenecká úmrtnost

Kojenecká úmrtnost

2012	ČR	MSK
	2,6	2,2

Novorozenecká úmrtnost

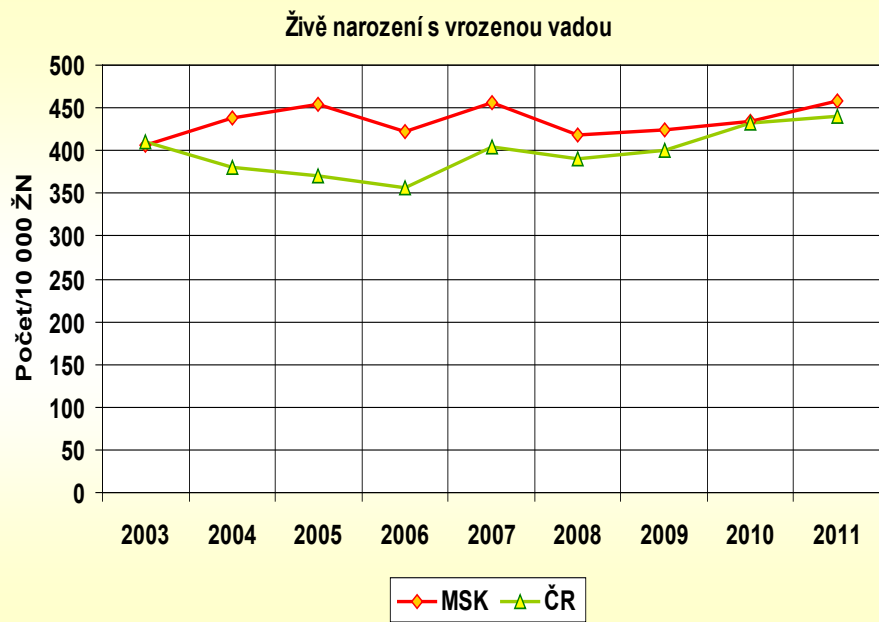

2012	ČR	MSK
	1,6	1,2

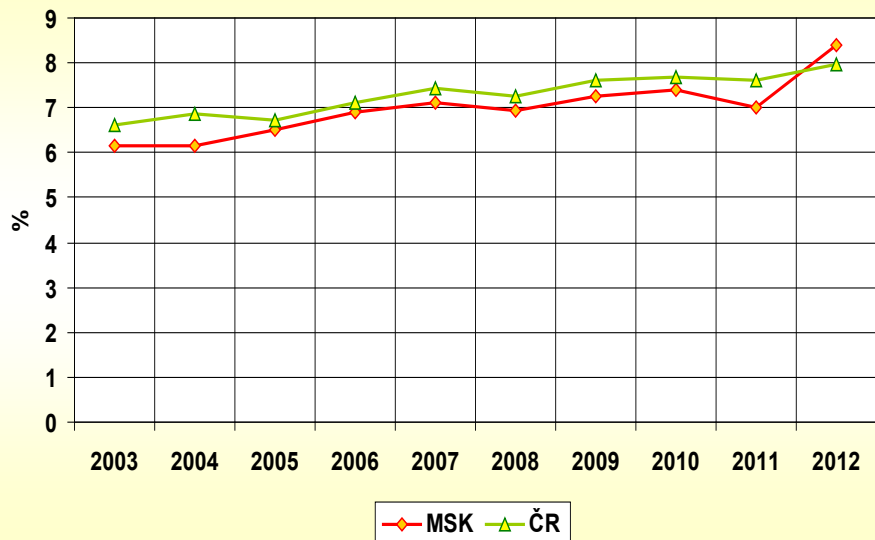
Zdroj: ÚZIS

Živě narození s vrozenou vadou, s nízkou porodní hmotností

Živě narození s vrozenou vadou

Podíl živě narozených s nízkou porodní hmotností

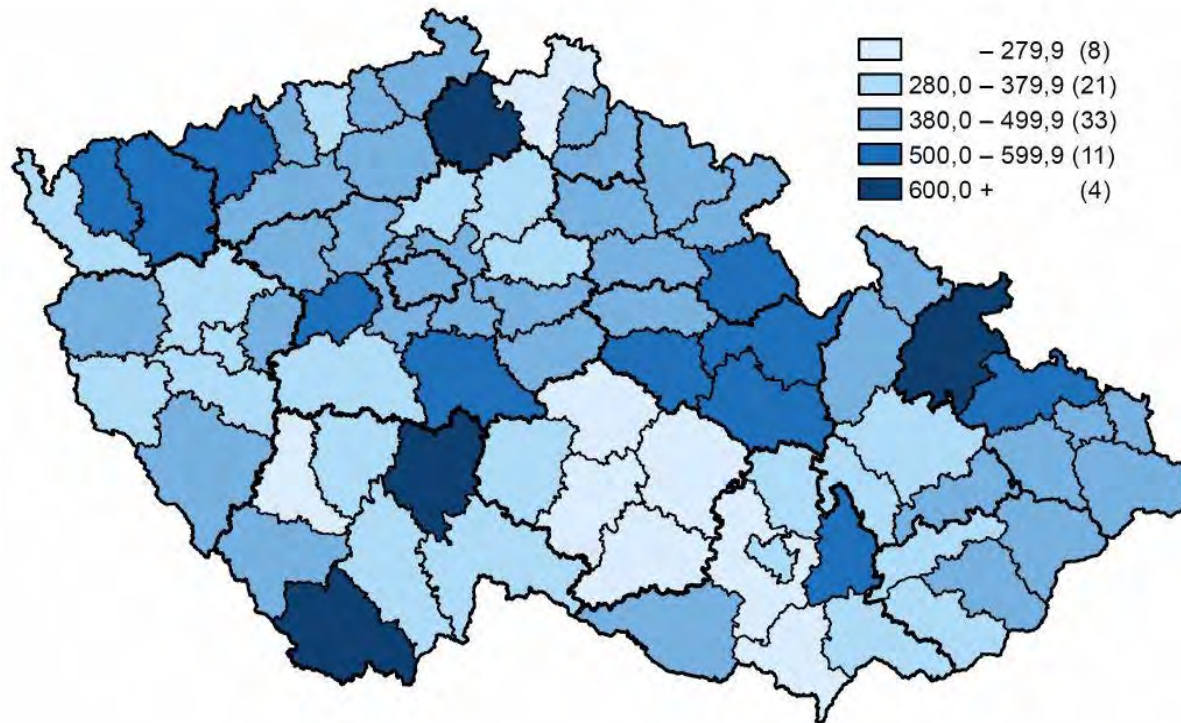
Podíl živě narozených s nízkou porodní hmotností 2 500 g

Zdroj: ÚZIS

Živě narození s vrozenou vadou na 10 tisíc živě narozených

Průměrný počet živě narozených dětí s vrozenou vadou na 10 000 živě narozených (za období 2007–2011)

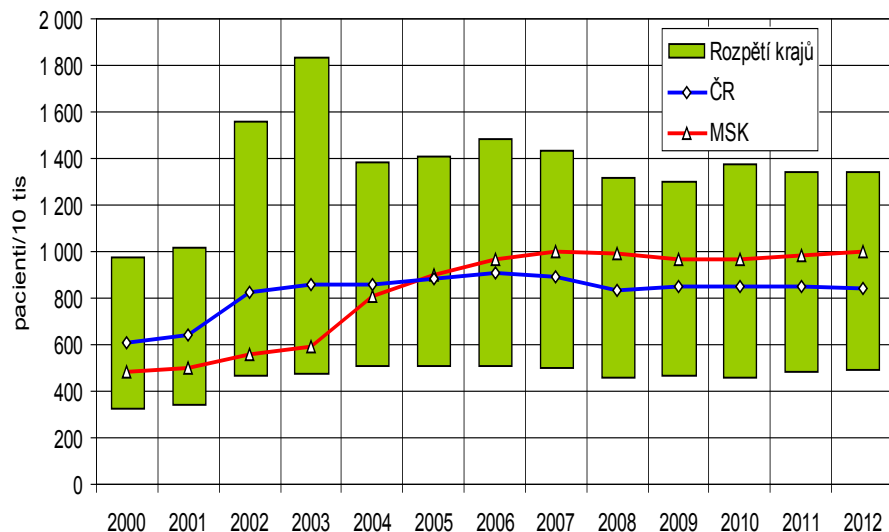

Zdroj: ÚZIS

Alergická onemocnění - léčení pacienti

Alergie

Počet léčených pacientů-alergologie na 10 tis.obyv.

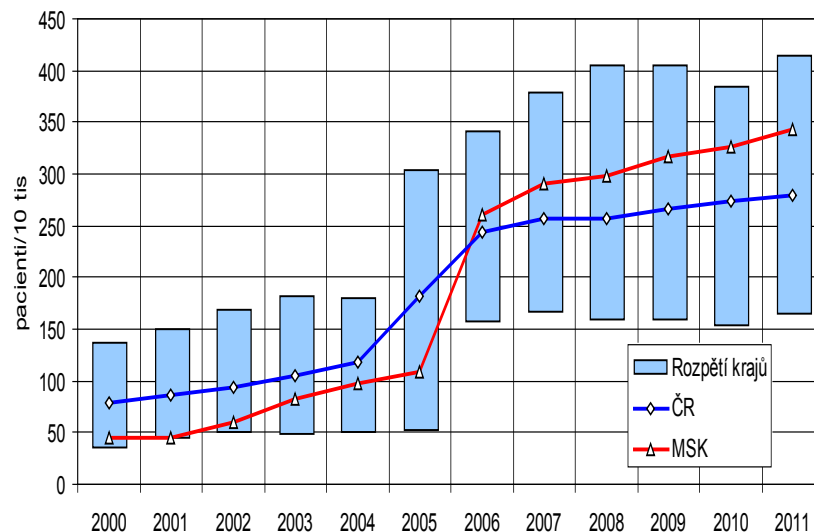

2012

Kar.Vary 488,4
 Praha 1343,7
 MSK 997,8

Astma

Počet léč.pacientů-astma bronchiale na 10 tis.obyv.

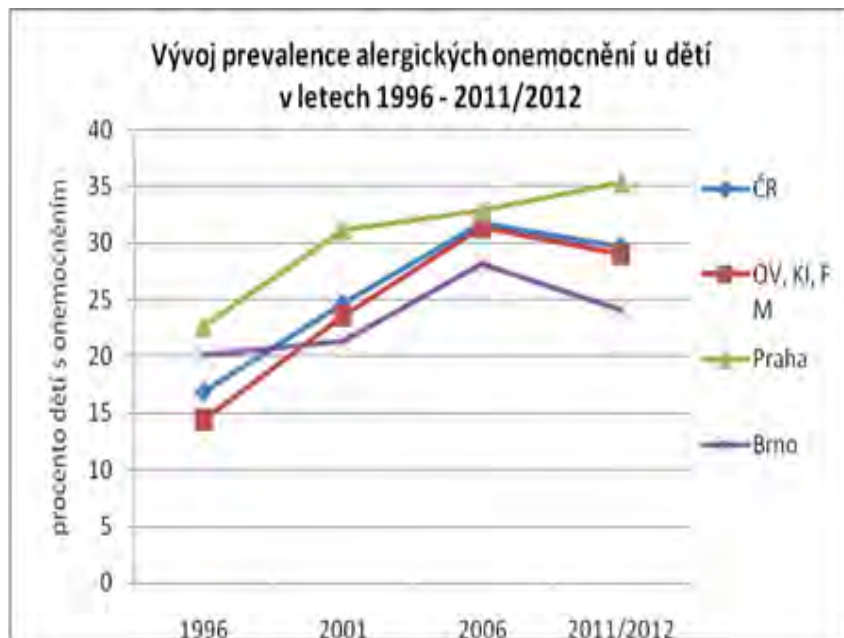

2011

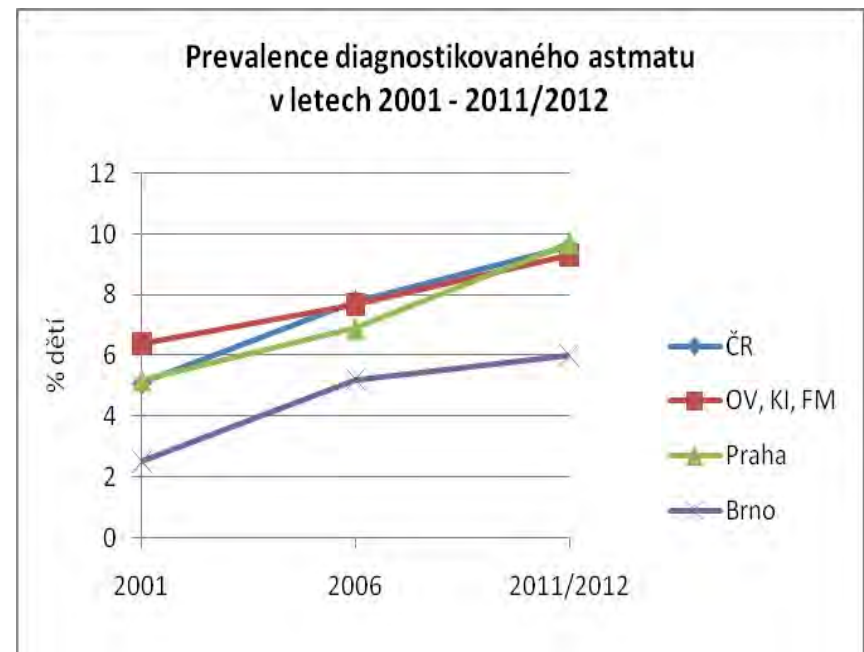
Kar.Vary 165,3
 Olomouc 414,7
 MSK 343,1 zdroj: ÚZIS

Prevalence alergických onemocnění u dětí 1996-2012 (lékařský dotazník)

Alergie

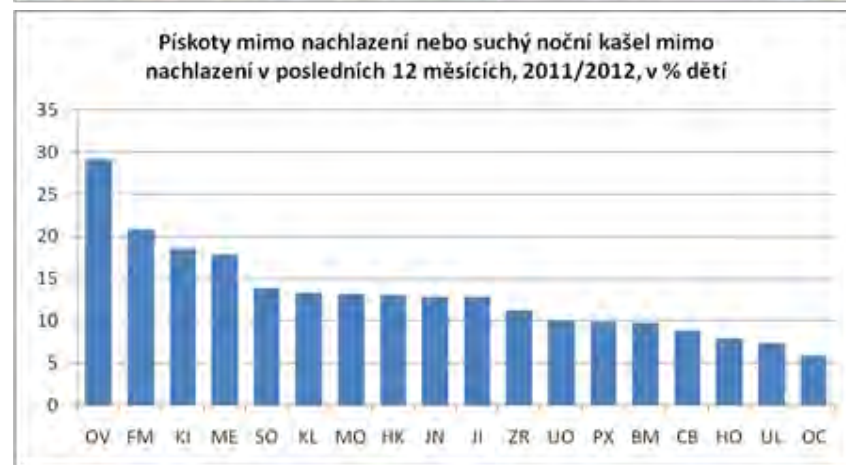
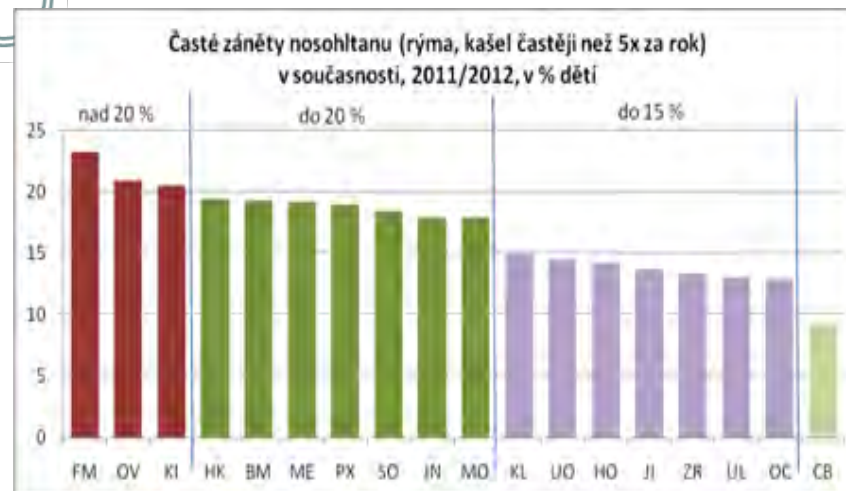

Astma

Zdroj: SZÚ

Onemocnění horních cest dýchacích u dětí 2012 (rodičovský dotazník)

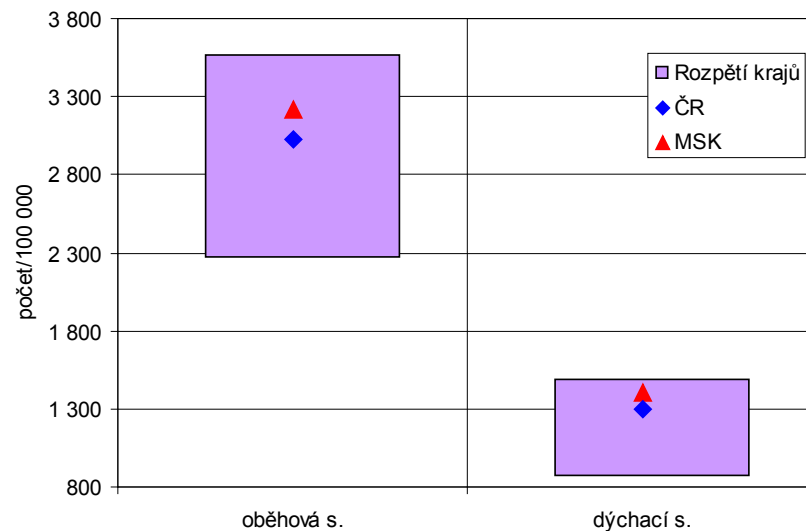
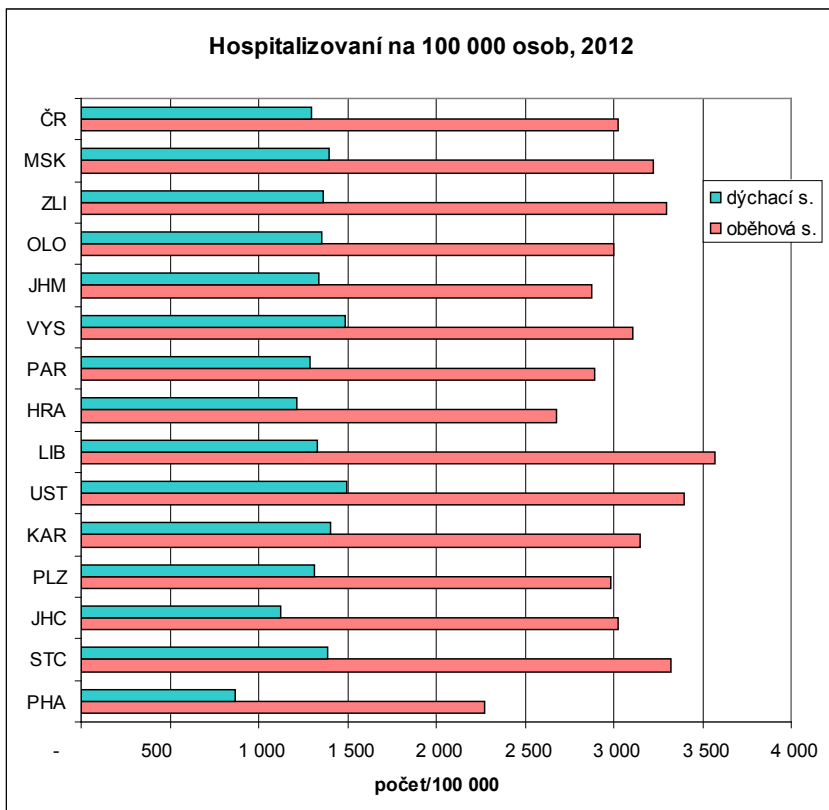

Hospitalizace v ČR dle krajů v roce 2012

2012

Hospitalizovaní na 100 000 osob, 2012

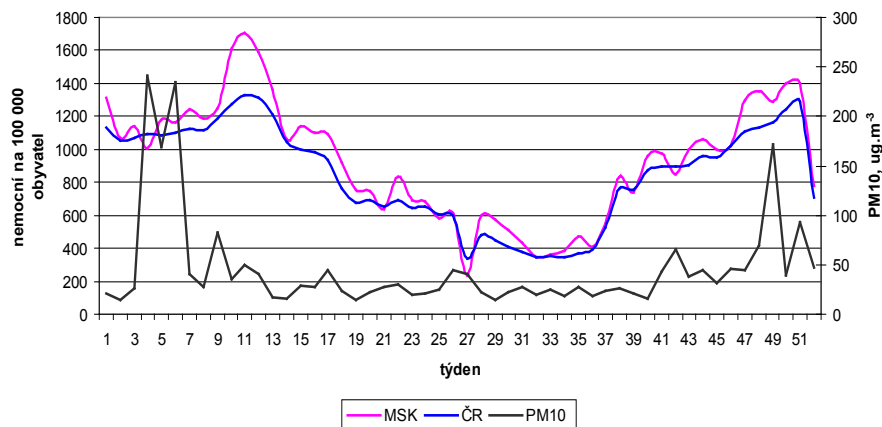

Praha	2276,8	Praha	870,7
Liberec	3566,4	Ústí	1493
MSK	3220,8	MSK	1399,3

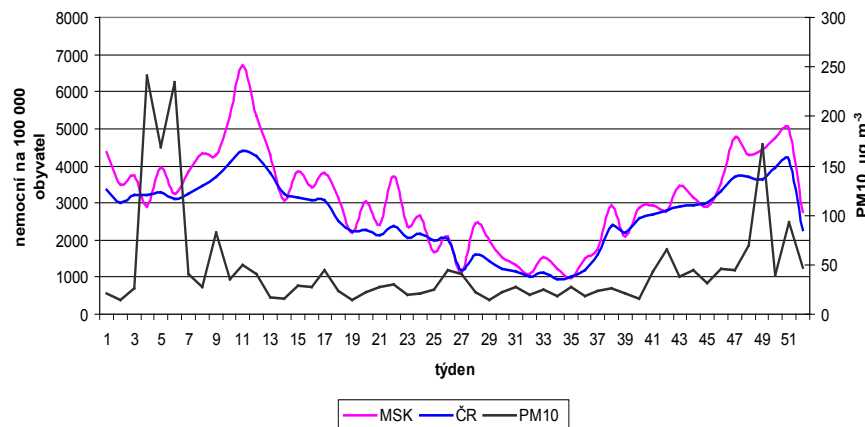
Zdroj: ÚZIS

Akutní respirační onemocnění dle věkových skupin a PM₁₀, 2012

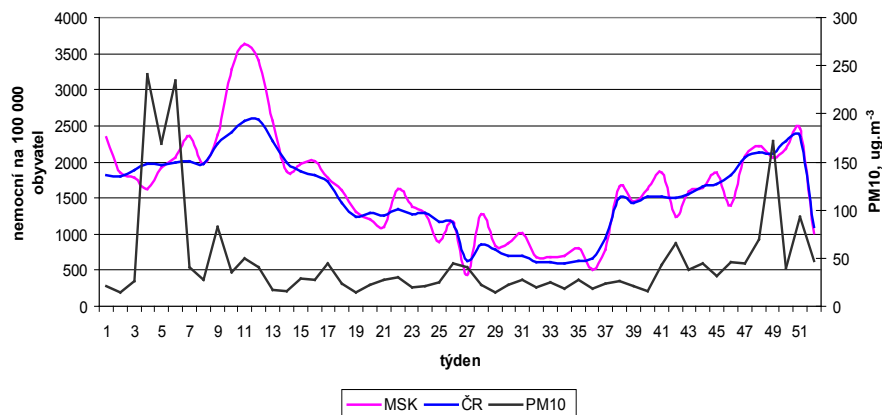
Výskyt ARO v MSK a v ČR celkem, srovnání s týdenní koncentrací PM10 v Ostravě, 2012

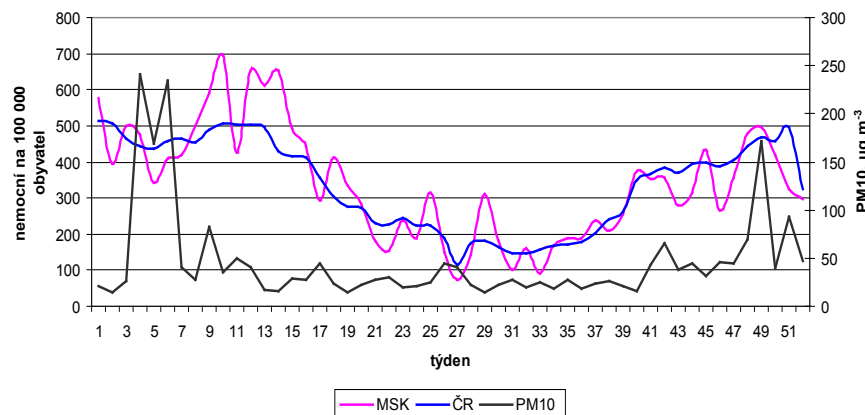
Výskyt ARO v MSK a v ČR ve věkové skupině 0 - 5 let, srovnání s týdenní koncentrací PM10 v Ostravě, 2012

Výskyt ARO v MSK a v ČR ve věkové skupině 6 - 14 let, srovnání s týdenní koncentrací PM10 v Ostravě, 2012

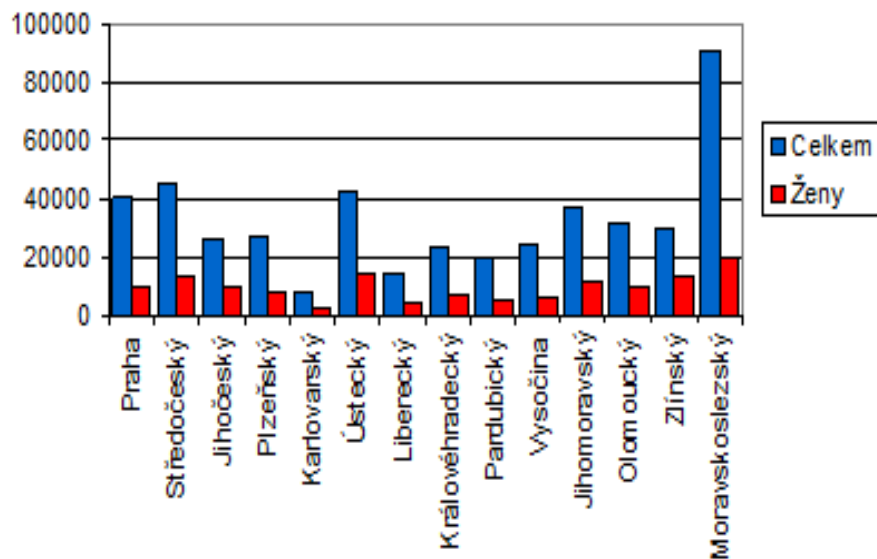

Výskyt ARO v MSK a v ČR ve věkové skupině 60 a více let, srovnání s týdenní koncentrací PM10 v Ostravě, 2012

Pracovní prostředí - zaměstnanci v riziku, nemoci z povolání, 2012

Počty zaměstnanců v ČR dle krajů

Počty NzP v ČR dle krajů

Kraj	Kapitola					Celkem
	1	2	3	4	5	
Praha	2	10	3	8	3	26
Středočeský	2	42	69	9	4	126
Jihočeský	0	64	11	16	10	101
Plzeňský	1	53	39	6	17	116
Karlovarský	1	3	1	3	5	13
Ústecký	0	24	4	7	41	76
Liberecký	0	7	5	8	9	29
Královéhradecký	3	7	8	10	2	30
Pardubický	1	25	1	15	4	46
Moavskoslezský	0	224	46	7	10	287
Vysočina	0	10	6	4	15	35
Jihomoravský	2	5	8	15	7	37
Olomoucký	0	41	16	13	9	79
Zlínský	0	11	1	6	3	21
Celkem	12	526	218	127	139	1022

Zdroj: MZd ČR

Závěr

- Znečištěné ovzduší na území MSK, zejména v ostravsko-karvinské oblasti, s ohledem na překračování limitů u suspendovaných částic prachu (PM_{10} a $PM_{2,5}$), benzenu a PAU/BaP se řadí k rizikovým faktorům ve vztahu ke zdraví obyvatel.

Závěr

- Nemocnost ARO navazuje se zpožděným efektem na výskyt nadlimitních koncentrací suspendovaných částic prachu ve venkovním ovzduší. Nejvyšší je ve věkové skupině 0 až 5 let.
- Studie SZÚ Praha poukazuje na souvislost mezi expozicí znečištěnému ovzduší a závažností klinických příznaků u alergických onemocnění dětí, zejména u astmatu.

Závěr

- Hodnocení jednotlivých zdravotních ukazatelů ve vztahu ke znečištěnému ovzduší není jednoduché vzhledem k možným multifaktoriálním příčinám, jako jsou např. socioekonomické faktory, psychosociální stres, životní styl, genetická dispozice, pracovní prostředí a kvalita zdravotní péče.

Závěr

- Pro mnohé polutanty neexistuje bezpečná koncentrace bez dopadu jejich účinků na zdraví, ale zároveň také neexistuje tak čisté ovzduší, které by vylučovalo expozici cizorodým škodlivým látkám. Je proto nutné hledat míru přijatelného rizika pro člověka a jeho zdraví.

ROČENKA 2012

Krajská hygienická stanice
Moravskoslezského kraje
se sídlem v Ostravě

OBSAH ROČENKY

Předmluva
Kontrolní činnost
Problematika vod
Venkovní ovzduší
Vnitřní ovzduší
Hluk a vibrace v ŽP
Dozor v oblasti služeb
Dozor na úseku výživy
Předměty BÚ
Dozor ve školách
Ochrana zdraví při práci
Přenosná onemocnění
Zdravotní stav obyvatel
Problematika HIV
Problematika drog

ZPRÁVODAJ
Krajské hygienické stanice
Moravskoslezského kraje
se sídlem v Ostravě
2013

Zdraví není vším, ale bez zdraví je všechno ničím.

Arthur Schopenhauer

www.khsova.cz

Děkuji za pozornost.